

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient de tramitació ordinària núm. 12/2023 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat i en reunió presencial i virtual de data 26 de juny de 2023 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 12/2023

ASSUMPTE: Escrit de queixa de la sra. M.F. pel tractament informatiu sobre la notícia relacionada amb una mestra que afirmen que va fer rentar-se la boca amb sabó a uns alumnes i que creu que ha pogut vulnerar diversos criteris del Codi Deontològic.

ANTECEDENTS

El dia 10 de maig de 2023 va entrar al Consell una queixa on-line adreçada per la senyora M.F. que s'expressa en aquests termes:

En les darreres setmanes alguns mitjans de comunicació afirmen que una mestra de Bellver de Cerdanya que ha fet rentar-se la boca amb sabó a uns alumnes de tercer de primària. Aquesta notícia és completament falsa. Mai es faria una cosa així. Es tracta d'una "frase feta" donada com a resposta a una agressió verbal de caràcter sexual a una companya de curs, en mig d'una classe.

Cap mitjà de comunicació ha intentat parlar amb mi, el meu entorn o el centre per aclarir o contrastar la informació, o simplement preguntar-se perquè podria succeir un fet d'aquest tipus. Aquesta lamentable notícia falsa s'ha aprofitat per desprestigiar-me, tenint gairebé 20 anys d'exercici i sense cap incidència en el meu expedient professional.

L'única cosa que és d'agrair és que no ha aparegut el meu nom i cognoms en el mitjans. Tot i això, atès que aquests fets s'han produït en una comunitat petita, Bellver de Cerdanya, l'assenyalament és greu, impedint-me a mi i la meva família fer una vida normal.

Els mitjans que, segons la persona que presenta la queixa, han divulgat aquesta informació són:

Diaris Andorrans:

Bon dia (28/04)

La Valira (29/4)

Àmbit Catalunya:

Diari Segre (2/05).

Regió 7 (2/05)

La Vanguardia (2/05)

RAC 1 (2/05)

RTVE (2/05)

Diari de Girona (3/05)

Empordà Info (3/05)

TV3, programa Planta Baixa (3/05)

La ciutat dels Pirineus i les altres edicions d'aquest grup.

Àmbit Estatal:

El comercio (3/05)

La Sexta, programa Más vale tarde (4/05)

Antena3, programa Espejo público i Notícias (4/05)

20 minutos (4/05)

El Debate (4/05)

Marca (4/05)

Bebe y más (4/05)

Criar con sentido común (5/05)

Segons la denunciant, els criteris del codi que podrien haver sigut vulnerats per aquests mitjans són aquests:

1. Informar de manera acurada i precisa.
2. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament.
10. Salvaguardar la presumpció d'innocència.
12. Salvaguardar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral.

En data 16 de maig de 2023 el CIC va comunicar a la persona que havia presentat la queixa que el Consell no tenia competències per dictaminar sobre possibles vulneracions del codi comeses per mitjans les redaccions de les quals fossin fora de Catalunya, i que tampoc no entraria a valorar el contingut de les tertúlies on s'havia comentat el fet, donat que aquestes s'inscriuen bàsicament en els gèneres d'opinió.

En conseqüència se li feia saber que s'acceptava la tramitació de la queixa i que es demanarien les corresponents al·legacions als mitjans següents:

Segre
Regió 7
La Vanguardia
RAC1
RTVE Catalunya
TV3 Planta Baixa
La ciutat dels pirineus
Diari de Girona
Empordà Info
La Sexta Más vale tarde
Antena3 notícias
20 minutos

La pròpia demandant va remetre al Consell un recull de les notícies relatives al seu cas, on hi consta en alguns casos el text literal de la informació i en d'altres el link per poder-la seguir. Per causa de la seva extensió, aquest recull s'adjunta com a annex 1 al present dictamen.

AL·LEGACIONS

Han respost a la petició d'al·legacions 7 mitjans dels 12 als quals se'ls havien demanat. Donat que, per tant, també tenen una extensió considerable, s'apleguen en un annex 2 que també s'adjunta a aquest dictamen.

Les al·legacions, com es pot comprovar a la seva transcripció, giren en els seus aspectes més substancials en torn a aquestes sis aspectes:

- 1) Atribució de fonts`
- 2) Gestions fetes per aconseguir dades informatives
- 3) Gestions fetes per aconseguir una versió directa de la mestra
- 4) Al·lusions a la no citació del nom de la mestra
- 5) Criteris editorials seguits per a la publicació
- 6) Rectificació o publicació d'una segona versió

A l'annex els fragments relatius a cadascun d'aquests aspectes estan remarcats amb sis colors diferents.

CONSIDERACIONS

- 1) Ús i atribució de fonts.

Ens trobem davant de la clàssica notícia que dona algun mitjà i que va corrent durant uns quants dies perquè uns mitjans la manllevan dels que l'han publicat prèviament. En alguns casos sense fer majors comprovacions i en d'altres fent-ne algunes o limitant-se a citar mitjans que han publicat la notícia prèviament.

D'entre els mitjans que presenten al·legacions, l'únic que esmenta una font directa és el Diari Segre: una carta que hauria enviat un pare de l'escola a la seva corresponçal a l'Alt Urgell.

Alguns mitjans reconeixen haver begut del diari Segre. Però n'hi ha que també es refereixen a RAC 1 i a l'Agència Catalana de Notícies. Però la difusió de la notícia per part de RAC 1 és posterior a la publicació per part d'alguns d'aquests mitjans; i, pel que fa a l'ACN, no s'ha pogut verificar que en cap moment aquesta agència hagi difós la informació de referència.

Tot sembla indicar que entre els primers periòdics que es varen fer ressò del fet n'hi ha dos d'andorrans; "Bon dia" i "La Valira" (que queden fora de la jurisdicció del CIC), però a cap de les al·legacions rebudes no se'n fa esment com a font primigènia.

D'entre els mitjans que no han presentat al·legacions, a les informacions publicades no citen cap font TV3, Antena 3, La Sexta i 20 Minutos. Per la seva part, La ciutat dels Pirineus es refereix a les informacions publicades per Diari Segre i per La Vanguardia.

En definitiva, l'atribució de fonts primigènies és inexistent o poc convincent en la major part dels casos.

2) Gestions fetes per aconseguir dades informatives

D'entre els mitjans que han presentat al·legacions, asseguren haver fet gestions per recavar detalls informatius els següents:

- Diari Segre: alcaldessa de Bellver, directora del centre, delegat d'Ensenyament a l'Alt Pirineu.
- Regió 7: pares d'alumnes, directora del centre.
- La Vanguardia: president de l'AMPA de l'escola, Departament d'Ensenyament.

Per la seva part, Diari de Girona i Empordà es remeten a les gestions fetes per la Redacció de Regió 7. Són mitjans que pertanyen al mateix grup empresarial.

Cap dels dos mitjans audiovisuals, d'entre els que han presentat al·legacions (RAC 1 i RTVE Catalunya) no esmenten haver fet cap gestió per verificar directament la informació.

Òbviament, no hi ha constància que ho hagin fet els que no han presentat al·legacions.

3) Gestions fetes per aconseguir una versió directa de la mestra.

Quatre dels mitjans asseguren haver intentat posar-se en contacte directament amb la mestra. El Diari Segre explica que ho va fer, sense èxit, a través de la directora del centre. El mateix argument dona Regió 7, i a remolc d'aquest diari, el mateix diuen Diari de Girona i Empordà.

Aquesta argumentació és clarament feble si es té en compte que és sobradament conegut que a les escoles són freqüents les tensions entre els mestres i els equips directius.

Cap dels mitjans sembla haver fet un sol pas per posar-se en contacte directament amb la mestra afectada abans de publicar la primera informació.

4) Al·lusions a la no citació del nom de la mestra

En aquest punt hi ha coincidència entre tots els mitjans que presenten al·legacions. Tots inclouen com un punt a favor dels seus arguments el fet de no haver publicat el nom de la mestra. I, efectivament, en cap dels mitjans denunciats aquest element no hi apareix.

Com s'ha pogut veure, la mestra en qüestió a la seva queixa diu que aquest factor, en tractar-se de una població petit on tothom es coneix, no l'ha eximida de l'assenyalament. Però aquesta és una circumstància concreta sobre que la qual els mitjans hi poden fer poc (això, independentment que fos afortunada o no la publicació de la notícia).

5) Criteris editorials seguits per a la publicació.

Alguns dels mitjans que presenten al·legacions s'esforcen a explicitar els raonaments que es van fer abans de publicar la notícia en les condicions en què ho van fer, o també expliquen la forma que van donar a la publicació.

Tant Regió 7 (i els que reproduïxen els mateixos arguments) com Diari Segre i La Vanguardia posen èmfasi en què varen orientar la notícia (als titulars o en els primers paràgrafs) en el sentit de remarcar que havia existit la denúncia dels pares, així com en el fet que la direcció de l'escola havia posat la situació en coneixement de la Inspecció.

Efectivament, aquests són arguments contrastables. Però el que està en qüestió és si es va produir o no allò de què s'acusava la professora.

Tots els altres mitjans, tant la resta dels que han presentat al·legacions com els que no ho han fet, publiquen directament com a cert que la professora va fer rentar-se els nens la boca amb sabó.

Val a dir també que RTVE Catalunya argumenta que es va desestimar fer-ne difusió als informatius lineals així com al twitter de rtvnotícies. Per tant, indica, no es va emetre cap imatge, ni tan sols de l'escola esmentada.

6) Rectificació o publicació d'una segona versió

Aquest és un aspecte de l'assumpte que trobem a Regió 7 i -amb alguna diferència- a Diari de Girona, sempre segons les al·legacions d'aquests mitjans.

Aquests mitjans expliquen que van rebre un correu electrònic remès per Sammos Legal SP en què es formulava una petició de rectificació en la qual s'afirmava que la mestra no havia fet el que se li atribuïa, que només havia utilitzat aquesta expressió com a amenaça o com a advertiment per reconduir la conducta de dos infants. Poc després aquests mitjans rebien la comunicació del Consell de la Informació en què se'ls informava de la queixa existent.

Arran d'aquests dos estímuls, aquests dos mitjans van publicar una nova versió de la notícia en la qual hi recollien, ara sí, les explicacions ofertes per la mestra. La diferència entre els dos mitjans és que mentre que a Regió 7 es va publicar tant a la web (dia 27 de maig) com a la versió impresa (dia 28), el Diari de Girona ho va fer només a la web.

Aquesta segona informació publicada per Regió 7 es titulava «La mestra de Bellver acusada de rentar la boca amb sabó a dos nens afirma que només va ser un advertiment».

No hi ha notícies que cap altre dels mitjans hagi publicat una rectificació o una nova versió de la notícia amb les explicacions ofertes directament o indirectament per la mestra.

ARTICLES DEL CODI INVOCATS

A la presentació de la queixa s'invoquen fins a quatre criteris del codi deontològic.

Un d'ells, el n.10, és el que fa referència a la presumpció d'innocència. Aquest concepte es refereix bàsicament a les persones acusades o imputades d'algun delictes, circumstància que no es dona en el cas que ens ocupa. Precisament es pot sospitar que entre els pares que havien denunciat la mestra hi havia una certa voluntat de criminalitzar-la, però fins i tot en el cas que hagués estat veritat que havia fet rentar efectivament la boca amb sabó als nens, estariem molt lluny d'una actuació delictiva. I, per altra part, la manera de fer dels mestres i les respostes de vegades excessivament protectores dels pares respecte als seus fills és un assumpte que forma part d'un debat educatiu on hi caben molts punts de vista.

També s'invoça a la queixa l'article 12, el que es refereix a la salvaguarda de la dignitat de les persones i de la seva integritat moral i física. Aquesta ponència s'inclina per interpretar que aquest article es refereix a aquelles persones que formen part de grups o col·lectius especialment vulnerables. La casuística que contempla no sembla que pugui ser aplicable a la mestra de Bellver de Cerdanya, i més tenint en compte que cap dels mitjans no ha desvelat el seu nom. El fet que en tractar-se d'una població petita pugui ser fàcil la seva identificació no sembla suficient per variar aquesta interpretació.

En canvi, vistos els textos publicats i les al·legacions corresponents, sí que es pot considerar que les informacions publicades no eren prou acurades i precises, i que feien públic un fet sense una contrastació suficient, amb possible lesió de la dignitat d'una persona i el seu corresponent descredít.

De conformitat amb la ponència, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent

ACORD:

- 1) En publicar les informacions relatives a la mestra que pretesament havia obligat a rentar-se la boca amb sabó a uns alumnes, els mitjans Segre, Regió 7, La Vanguardia, RAC1, RTVE Catalunya, TV3 (Planta Baixa), La ciutat dels pirineus, Diari de Girona, Empordà Info, La Sexta (Más vale tarde), Antena3 notícies i 20 Minutos han vulnerat els articles 1 i 2 del codi deontològic.
- 2) Es valora com a un eximent molt notable el fet que dos d'aquests mitjans, Segre i Diari de Girona, en conèixer finalment la versió de la mestra, publiquessin una segona versió de la notícia. Molt especialment Segre, pel haver-ho fet també en el format paper i atorgant a aquesta segona versió un tractament tipogràfic similar al de la primera versió.
- 3) No es considera que cap dels mitjans hagi transgredit els articles 10 i 12 del Codi.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 26 de juny de 2023. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General